

Harderwijk maakt groene uitstraling waar met klimaat-adaptieve daktuin bij gemeentehuis

Weinig uitnodigend plein voor gemeentehuis veranderd in aantrekkelijk stadspark

Een weinig uitnodigend plein voor het gemeentehuis van Harderwijk is omgetoverd tot een entree met een rijke beplanting. VIC Landscapes en Lageschaar Vaste Planten hebben er een beknopt stadspark van gemaakt met een uitgeknipte samenstelling van vaste planten. Het is een heerlijke plek, waar de medewerkers in de pauze naartoe kunnen gaan en waar bezoekers van het gemeentehuis en de bibliotheek elkaar tegenkomen.

Auteur: Marleen Arkesteijn
Foto's: Walter Herfst, Lageschaar Vaste Planten,
Ulrike Romeis en Josef Bieker

De tuin bij de entree van het gemeentehuis, op het dak van de eronder gelegen parkeergarage, is nog redelijk nieuw; hij stamt uit 2017. Daar zit een mooi verhaal achter. De gemeente Harderwijk was in 2017 bezig met de planning van een renovatie en verduurzaming van het gemeentehuis. Het dak lekte en de bestrating van het plein boven op het parkeerdak was aan vervanging toe. De betrokkenen bekeken het plan puur bouwkundig.

Een gemiste kans, redeneerde landschapswerper Niek Heijboer, adviseur stad en landschap bij de gemeente. Juist op het moment dat dit speelde, in 2017, was de gemeente ook bezig met het in kaart brengen van de hittestress in de gemeente en het stimuleren van groene initiatieven van burgers, zoals in het project 'Samen kleuren we de stad'. Dan mag je als overheid toch niet achterblijven? En duurder hoeft zo'n aanpassing niet per se te zijn.

Groen laagje over rood project

Heijboer brak als het ware in het bestaande project in, met het idee om het om te buigen naar een project waarmee de gemeente kon laten zien ook zélf betrokken te zijn bij het groen en dit te promoten bij de burgers. Heijboer voegde aan de tekening een extra laagje toe met ruimte voor groen en betrok Victor Dijkshoorn, eigenaar van VIC Activating Landscapes, bij het project. VIC is onder andere sterk in de aanleg van daktuinen. Voor Dijkshoorn kwamen het ontwerp en de aanleg van een daktuin voor het gemeentehuis als een leuke verrassing én een uitdaging. Er was slechts ruimte voor een substraatlaag van 15 cm op het parkeerdak.

Klimaatadaptief

VIC hanteert een aantal standaardprincipes voor zijn ontwerpen. 'Biodiversiteit is standaard voor ons. Daarbij hoort ook de faunakant. We

5 min. leestijd

DAKTUINEN

Borders van Lageschaar. Foto: Ulrike Romeis

Borders van Lageschaar, najaarsbeeld. Foto: Lageschaar Vaste Planten

zijn dat als het ware verplicht aan onze omgeving. Als medeontwerper steken we daar onze nek voor uit. In het stedelijk gebied is zo weinig ruimte beschikbaar dat je daar goed mee moet omgaan. We maken tuinen klimaatadaptief. We vervangen stenen door groen en beplanting. Op die manier houden we regenwater langer vast. Beplanting zorgt voor verkoeling op hete dagen, ook op een dak.'

Vaak valt de verduurzaming van een gebouw, zoals het isoleren van het dak en/of het aanbrengen van dikkere ruiten, de mensen nauwelijks op. 'Het mooie is dat je dat bij zo'n gezamenlijke tuin wel ziet. Het is de entree van het gerenoveerde gemeentehuis, dat nu "Huis van de stad" wordt genoemd, omdat de bibliotheek er ook in zit.'

Prairie Garden op het dak

Dijkshoorn zorgde voor de technische uitwerking en betrok Laurens Lageschaar, sterk in vaste planten en natuurlijke concepten, bij zijn plannen. Hij had hem bij eerdere projecten leren kennen. 'Laurens is een goede partner met wie ik goed kan samenwerken.' Net als Dijkshoorn is Lageschaar gericht op biodiversiteit en klimaatadaptieve tuinen. Als vastestplantenkweker ontwikkelde hij in de loop der jaren drie uitgebalanceerde beplantingsconcepten: Prairie Garden, Fleur Robuste en Fleur Dansante. Zo'n tien jaar geleden legde hij de eerste daktuin aan. De afgelopen vier jaar nam de aanleg van daktuinen een hoge vlucht. Juist het Prairie Garden-concept bleek heel geschikt voor daktuinen. 'Het is het meest klimaatbestendige concept: de planten kunnen

Vlinder in de Prairie Garden

Foto: Ulrike Romeis

De klimaatadaptieve daktuin bij het gemeentehuis van Harderwijk.
Foto: Walter Herfst

tegen droge en natte omstandigheden en zijn aantrekkelijk voor veel soorten bijen, vlinders en andere insecten. We hebben vorig najaar in meer dan de helft van onze projecten Prairie Garden-beplanting op daken aangelegd', vertelt Lageschaar. Het systeem is onderhoudsarm. Er ontstaat een natuurlijk evenwicht tussen de planten. Boven op het substraat ligt een lava-laag van 8 centimeter. Dit houdt vocht vast en gaat kieming van onkruidzaden tegen. 'Bij dit concept maken we geen groepen van eenzelfde plant, zoals dat bijvoorbeeld in een borderbeplanting gebeurt. We laten de planten over de gehele oppervlakte terugkomen in verschillende uitgekende combinaties van sterke

Nepeta 'Grol' met koninginnenpage

Foto: Lageschaar Vaste Planten

Rode hommels op de kwekerijvelden

Foto: Lageschaar Vaste Planten

Vlinder in de Prairie Garden

Foto: Josef Bieker

vaste planten en siergrassen. Daardoor zie je jaarrond steeds een ander beeld qua kleur en structuur. Mensen vinden het prachtig.

Standaard, maar op maat

Op de website van Lageschaar staan tientallen voorbeelden van het Prairie Garden-concept, die verschillen in kleur, hoogte en samenstelling. Hieruit kunnen klanten kiezen. De stan-

Foto: Ulrike Romeis

DAKTUINEN

Beplantingsplan Harderwijk

Voor de tuin in Harderwijk kozen de opdrachtgevers twee varianten: Prairie Garden Diamond en Prairie Garden Tourmaline. 'Diamond' is een zeer kleurrijke hogere combinatie; 'Tourmaline' is onze kleurrijke topper in een lagere variant. De landschapontwerper schetste de tuin, Dijkshoorn vulde de details in en Lageschaar vulde bij elkaar 400 m² plantvakken in. De plantdeskundigen van Lageschaar bepaalden welke planten er in de verschillende plantvakken kwamen. Zoals eerder gezegd: de uitstraling van een vak moet hetzelfde zijn, ongeacht of het in de zon of de schaduw ligt. Dat kan betekenen dat de plantsamenstelling per vak kan verschillen.

De planten voor de verschillende vakken worden van tevoren gemengd klaargezet. 'We nemen zoveel mee als we per dag kunnen planten. Voor 400 m² zijn we met twee man zo'n zeven uur bezig met het uitzetten van de planten op de juiste plek. Dit zijn echte plantenkenner met gevoel voor vormgeving. Ze zetten de planten niet volgens een beplantingsplan in de plantvakken, maar maken er een levend schilderij van volgens een beplantingsschema.'

Verrassing

Veel daken hebben een substraatlaag van 30 à 35 cm dik. Dan is er voldoende ruimte voor de vaste planten. In dit geval ging het om een substraatlaag van maar 15 cm. 'De voorbereidingen waren goed uitgevoerd. En als je goed kunt water geven, water afvoeren en bemesten, komt het wel in orde.' Dat bleek ook zo te zijn; de beplanting in de daktuin voor het gemeentehuis van Harderwijk sloeg goed aan en ligt er fantastisch bij.

Dijkshoorn en Lageschaar genieten van de positieve reacties, zowel van bezoekers als van de medewerkers in het gebouw. 'Heerlijk even een frisse neus halen,' 'meer sociale cohesie' en 'gewoon een vrolijker gemoedstoestand,' dat zijn geluiden die hij van verschillende baliemedewerkers heeft gehoord. Er zijn al heel wat foto's in de tuin gemaakt. 'Zelfs wij als groenmensen hadden ons niet gerealiseerd dat de impact zo groot zou zijn,' besluit Dijkshoorn.

